

7. ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/70-4-37>

УДК 336.078.3

Давиденко Н.М.

доктор економічних наук, професор,
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Ключка О.В.

кандидат економічних наук,
Університет державної фіскальної служби України

Ключка С.С.

кандидат економічних наук,
Державна аудиторська служба України

Davydenko Nadiia

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

Kliuchka Olha

University of the State Fiscal Service of Ukraine

Kliuchka Sergii

State Audit Service of Ukraine

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В СИСТЕМІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

У статті з'ясовано сутність та основні завдання державного фінансового контролю у системі земельних відносин, а також визначено основні установи, які здійснюють моніторинг за використанням земельних ресурсів України. Встановлено, що в Україні є високий рівень економічної злочинності у сфері земельних відносин, що свідчить про наявну в країні недосконалу систему здійснення державного фінансового контролю. Основними причинами таких порушень є низька якість внутрішнього контролю та безвідповідальне ставлення з боку багатьох розпорядників бюджетних коштів та керівників підприємств, установ. Для подолання негативних явищ, пов'язаних із нераціональним використанням земельних ресурсів, їхньою деградацією, запропоновано впровадження державного фінансового контролю та запровадження на державному рівні стратегії фінансового забезпечення відтворення землі, яка повинна бути реалізована шляхом реалізації спеціальних програм фінансування та удосконалення вітчизняної системи екологічного оподаткування.

Ключові слова: державне регулювання, державний фінансовий контроль, земельні відносини, екологічне оподаткування, фінансове забезпечення.

Постановка проблеми. Усвідомлення рівня ризиків і небезпек, які спричинені екологічними проблемами і результатом яких є бездумне вичерпання природних ресурсів, забруднення та деградація довкілля, як наслідок, порушення всіх процесів життєдіяльності на землі, що може призвести до непоправних наслідків, змусило видатних політиків, бізнесменів на 50-му Всесвітньому економічному форумі у Давосі визначити головним питанням екологічні проблеми на землі. Так, попри такі загрози, як уповільнення темпів зростання світової економіки і торгівлі, зростання боргів та фінансові бульбашки, дискусії у Швейцарії велися навколо можливих наслідків екологічних лих, і світові лідери були одностайні у твердженні, що «фінанси – ніщо, екологія – все».

Україна була державою з виключно унікальними природними особливостями земельного фонду. У нас близько 41,5 тис. га – сільськогосподарські угіддя, при цьому «частка особливо цінних земель, на яких ведеться сільськогосподарське виробництво, за даними Держземагентства України, становить 12 млн га або 20% території».

Проте сучасний стан земельних ресурсів України близький до критичного. Інтенсивне використання сільськогосподарських угідь, зниження аграрної культури землеробства, техногенний принцип розвитку аграрної галузі задля отримання високих і сталих врожаїв призводить до погіршення якості ґрунтів, збільшення площі еродованих земель, руйнації навколишнього природного середовища.

Забрудненими є близько 20% земель України, водною та вітровою ерозією уражені близько 57% території України, понад 12% території держави зазнають підтоплення; причини виникнення такої ситуації мають комплексний характер, особливо слід відзначити порушення екологічно збалансованого співвідношення між категоріями земель, зменшення території унікальних степових ділянок, надмірну розораність території та порушення природного процесу ґрунтоутворення, використання недосконалих технологій у сільському господарстві.

Тому за таких умов зростає роль державного регулювання, оскільки держава має, з одного боку, реалізувати потенціал ринкового саморегулювання, а з іншого – визначитися з такими питаннями, як стійкість агропромислового виробництва, продовольча безпека країни, раціональне використання природних ресурсів, зменшення негативного впливу на довкілля. У контексті державного регулювання земельних відносин особливе місце посідає державний фінансовий контроль, що є необхідною умовою розвитку економіки країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми державного фінансового контролю системи земельних відносин в умовах сучасних викликів досліджували як закордонні, так і вітчизняні науковці, такі як Х. Андерсон, Е.А. Арренс, Н.Г. Виговська, А.С. Даниленко, Д.С. Добряк, Н.І. Дорош, І.К. Дрозд, А.Г. Мартин, Д.А. Міщенко, Дж. Лоббек, В.Я. Мессель-Веселяк, В.Ф. Палій, Дж. Робертсон, О.П. Світличний, В. Слаута, О.Л. Стебляк, А.М. Третяк.

Водночас багато аспектів із формування ефективної системи державного фінансового контролю залишаються невирішеними або дискусійними та потребують подальшого детального вивчення й удосконалення, зокрема і в частині контролю за системою земельних відносин в Україні.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження сучасного стану державного фінансового контролю земельних відносин в Україні та розроблення шляхів його удосконалення.

Виклад основного матеріалу. Земля відіграє важливу роль у життєзабезпеченні суспільства загалом, оскільки земля є особливим ресурсом, що зумовлюється його невідтворюваністю, багатофункціональністю та обмеженістю. На винятковому статусі земель-

них ресурсів наголошено і в ст. 14 Конституції України: «Земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави» [1]. Враховуючи той факт, що земля є одночасно природним ресурсом і засобом виробництва в сільському господарстві, основним принципом земельного законодавства відповідно до Земельного Кодексу України є принцип забезпечення раціонального використання та охорони земель і пріоритету вимог екологічної безпеки [2].

Земельні площі України характеризуються надзвичайно високим показником сільськогосподарської освоєності, що значно перевищує аналогічний показник більшості інших країн та екологічно обґрунтовані межі. Так, рівень розораності українських земель є одним із найвищих у світі (друге місце після Данії – 60,5%) та становить 54% території країни та більше 76% сільськогосподарських угідь. Лісистість становить лише 13,2% і є найнижчим показником у Європі (у країнах ЄС – 25–35%).

Впродовж останніх років структура земельного фонду в Україні зазнала негативних змін (табл. 1).

Дані табл. 1 дають підстави стверджувати, що упродовж 2010–2018 рр. знизилася величина сільськогосподарських угідь на 80,1 тис. га, і майже на цю ж суму зросла величина ріллі – 65,9 тис. га. Також ми бачимо постійне зростання розораності країни, що впливає на виснаженість ґрунтів. Суттєво скоротилася площа під перелогами, що може свідчити про зміну цільового призначення цих земель та введення їх у сільськогосподарське виробництво.

Сучасний стан ґрунтів країни викликає серйозну стурбованість унаслідок широкого поширення деградаційних процесів. Деградація ґрунтів України зумовлена, на наше переконання, насамперед недосконалою системою управління земельними ресурсами; неусвідомленням реальної загрози, яку являє собою деградація ґрунтів, та низьким рівнем фінансового та ресурсного забезпечення (низька кількість внесених добрив) (табл. 2).

Деградаційні процеси, що поширені на ґрунтах України, спричиняють, за різними оцінками, зниження продуктивності основних сільськогосподарських культур від 10–12% до 40–60%. Це зумовлює необхідність постійного контролю стану ґрунтів, що є основою для теорії і практики управління земельним фондом країни, його екологічними та продуктивними функціями [4].

Таблиця 1

Динаміка сільськогосподарських земель в Україні за 2010–2018 рр.

Показник	роки					Зміна 2018 р. до 2010 р.	
	2010	2015	2016	2017	2018	тис.га	%
Сільськогосподарські угіддя	41569,4	41511,7	41507,9	41504,9	41489,3	-80,1	-0,2
Рілля	32478,4	32531,1	32541,3	32543,4	32544,3	65,9	0,2
Перелоги	320,8	239,4	233,7	230,6	229,3	-91,5	-28,5
Багаторічні насадження	897,7	892,9	892,4	897,1	894,8	-2,9	-0,32
Сіножати	2409,8	2407,3	2406,4	2402,9	2399,4	-10,4	-0,43
Пасовища	5489,7	5441,0	5434,1	5430,9	5421,5	-68,2	-1,24

Джерело: складено авторами на основі [3]

Динаміка внесених мінеральних, органічних добрив та пестицидів в Україні за 2010–2018 рр.

Рік	Мінеральні добрива				Органічні добрива				Внесено пестицидів, тис. га
	Внесено в поживних речовинах			Частка удобреної площі	Внесено			Частка удобреної площі	
	всього, тис.ц	на 1 га удобреної площі, кг	На 1 га посівної площі, кг		всього, тис. тонн	на 1 га удобреної площі, кг	На 1 га посівної площі, кг		
2010	10606,4	84	58	70	9874,1	24,4	0,5	2,2	11897,2
2015	14150,1	98	79	80,8	9662,7	21,8	0,5	2,5	12469,1
2016	17288,5	110	96	87,0	9162,9	19,2	0,5	2,6	13798,0
2017	20281,0	112	98	92	9273,9	22,3	0,5	2,6	15054,4
2018	23463,2	117	103	90	11648,9	28,1	0,8	2,8	17185,4

Джерело: складено авторами на основі [3]

Фактично моніторинг земель проводять Мінагрополітики України (ДУ «Інститут охорони ґрунтів України» – агрохімічна паспортизація земель сільськогосподарського призначення) і Держводагенство України (гідрогеолого-меліоративні експедиції і партії – Інформація про меліоративний стан зрошуваних та осушуваних земель).

Окремі показники стану земельних ресурсів визначають інші міністерства та відомства, відповідальні за певну категорію земель:

- Державне агентство лісових ресурсів України – земель лісового фонду (зокрема в ґрунтах радіологічної визначення, визначення залишкової кількості пестицидів, агрохімікатів і важких металів);

- Державна служба України з надзвичайних ситуацій – земель у зоні відчуження і відселеній частині зони безумовного (обов’язкового) відселення (зокрема просторове поширення й уміст радіонуклідів і забруднюючих речовин у ґрунтах);

- Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів – на природоохоронних територіях (зокрема, визначення у ґрунті забруднювальних речовин, у т. ч. радіонуклідів);

- Міністерство охорони здоров’я України – у місцях проживання і відпочинку населення (зокрема, в ґрунтах вміст пестицидів, важких металів, бактеріологічні, вірусологічні визначення та ін.);

- Державна гідрометеорологічна служба України – на пунктах державної системи гідрометеорологічних спостережень (зокрема, в ґрунтах визначення залишкової кількості пестицидів і важких металів).

У системі земельних відносин контроль розглядається як спосіб забезпечення законності. Основними завданнями державного фінансового контролю у системі земельних відносин є:

- забезпечення додержання органами державної влади, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами земельного законодавства України;

- забезпечення реалізації державної політики у сфері охорони та раціонального використання земель;

- запобігання порушенням законодавства України у сфері використання та охорони земель, своєчасне виявлення таких порушень і життя відповідних заходів щодо їх усунення;

- забезпечення додержання власниками землі та землекористувачами стандартів і нормативів у сфері охорони та використання земель, запобігання забрудненню земель та зниженню родючості ґрунтів, погіршенню стану рослинного і тваринного світу, водних та інших природних ресурсів.

Предметом державного фінансового контролю в системі земельних відносин виступають грошові відносини, пов’язані з процесом формування, розподілу та використання грошових коштів у системі земельних відносин, що зумовлює характерні особливості функціонування контрольної системи.

З метою унеможливлення подальшої деградації ґрунтів потрібне відповідне фінансове забезпечення. Специфіка сфери земельних відносин дає змогу використовувати для її фінансового забезпечення досить нетрадиційні форми фінансового забезпечення, зокрема, екологічний податок.

Ключовим завданням введення екологічних платежів було встановлення прямої залежності між розміром податкових відрахувань та ступенем негативного впливу, що завдається навколишньому природному середовищу та природним ресурсам у результаті діяльності суб’єктів господарювання.

Зазначимо, що фінансове забезпечення екологічного складника сталого розвитку України в основному здійснюється за рахунок коштів екологічного податку. Відповідно до розділу VIII Податкового кодексу України платниками екологічного податку є суб’єкти господарювання, юридичні особи, що не провадять господарську (підприємницьку) діяльність, бюджетні установи, громадські та інші підприємства, установи та організації, постійні представництва нерезидентів [5].

Плата за землю стала одним з основних складників надходжень до місцевого бюджету, так, за 2017 р. до місцевих бюджетів надійшло більше 26 млрд грн. надходжень від плати за землю, а за 2016 р. – 23,3 млрд грн. (табл. 3).

До 2015 р. цей податок відносився до загальнодержавних податків, однак з 1 січня 2015 р. плата за землю стала складником податку на майно та була переведена до складу місцевих податків. Варто зазначити, що сільські, селищні, міські ради в межах своїх повноважень приймають рішення про встановлення місцевих подат-

Структура плати за землю в Україні протягом 2012–2018 рр., млн грн

Показник	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Земельний податок з юридичних осіб	3211	2950,04	2450,89	3558,75	7060,97	8262,34	8241,21
Орендна плата з юридичних осіб	7816,91	8232,27	8114,80	9413,90	13351,45	14701,60	15288,10
Земельний податок з фізичних осіб	403,41	416,09	414,10	501,10	1032,27	1387,38	1629,42
Орендна плата з фізичних осіб	1150,44	1204,49	1104,09	1357,67	1878,91	2033,19	2162,40
Всього плата за землю	12581,70	12802,89	12083,88	14831,42	23323,60	26384,51	27321,11
Загальні податкові надходження до місцевого бюджету	7942,0	78388,0	75250,0	98218,0	146902,0	201005,1	195150,0

Джерело: складено авторами на основі [6]

ків та зборів. Так, органам місцевого самоврядування надано повноваження щодо встановлення ставок плати за землю в межах граничного розміру, пільг щодо земельного податку, нормативної грошової оцінки земельних ділянок, що перебувають на території населених пунктів.

Нині простежується тенденція до збільшення з кожним роком надходжень плати за землю, що буде продовжуватися. Так, за період 2012–2018 рр. надходження плати за землю було збільшено на 15 802,8 млн грн., тобто майже в 2 рази.

Проте, незважаючи на загальну тенденцію збільшення обсягів плати за землю, відбувається зменшення її частки в податкових надходженнях місцевих бюджетів за аналізований період. Зниження надходжень плати за землю у структурі податкових надходжень пояснюється насамперед складною соціально-політичною ситуацією в країні.

На наше переконання, в аграрному секторі економіки України доречним буде впровадження системи відшкодування екологічного податку у поєднанні з відтворенням родючості ґрунтів і біоресурсів, а також забезпеченням сталого виробництва екологічно чистої аграрної продукції. Відшкодування екологічного податку (пільгові умови оподаткування) є одним із методів фінансового забезпечення в аграрному секторі економіки.

Проведені дослідження дають підстави стверджувати, що в Україні є високий рівень економічної зло-

чинності у сфері земельних відносин, що дає змогу зробити висновок про наявну в країні недосконалу систему здійснення державного фінансового контролю, що підтверджують дані табл.4:

Аналізуючи динаміку злочинності у сфері земельних відносин, встановлено, що загальна їх кількість за досліджуваний період становила 1482 злочини. Це свідчить про те, що кримінал у сфері земельних відносин набуває загрозливих масштабів для українського суспільства. Варто відзначити, що постійно відбувається зростання злочинів в абсолютному показнику, що свідчить про наявність юридичних дефектів у земельному законодавстві, чим і користуються злочинці. Щодо суми матеріальних збитків, то тут спостерігається ще більш негативна ситуація, зокрема, як бачимо за даними табл. 4, сума збитків зросла більш ніж у 5 разів.

Державний фінансовий контроль земельних відносин за розподілом та використанням бюджетних коштів на рівні Міністерства аграрної політики та продовольства й на рівні Державного земельного агентства здійснюється органами Держаудитслужби, Казначейською службою України, Рахунковою Палатою та відділами внутрішнього аудиту (відомчий контроль).

Найбільш масштабними та розповсюдженими фінансовими порушеннями, які призвели до втрат ресурсів, є [8]:

– реалізація суб'єктами господарювання товарів, робіт чи послуг (крім користування, оренди) безоплатно або за заниженими цінами – майже 351,8 млн грн.;

Таблиця 4

Стан злочинності на суб'єктах господарювання, що провадять діяльність у сфері земельних відносин України

Вчинено злочинів на підприємствах, установах, організаціях	Станом на початок	Обліковано кримінальних правопорушень у звітному періоді, шт	Установлена сума матеріальних збитків (у тис. грн.)	Забезпечено відшкодування (у тис. грн.)	
				відшкодовано	накладено арешт на майно
Усього:	2016	52687	705789,54	389256,65	25786,56
	2017	47833	630977,74	405885,62	264429,49
	2018	52903	9482169,30	232616,76	260081,70
пов'язано із земельними відносинами:	2016	458	7856,57	201,57	7089,75
	2017	613	85811,56	24220,82	28940,52
	2018	531	43 920,74	972,12	35 224,72
в тому числі з приватизацією землі	2016	181	5896,45	103,05	6587,58
	2017	188	6103,86	214,00	5429,23
	2018	228	28710,30	0,00	1248,00

Джерело: складено авторами на основі даних ГПУ

– незаконні витрати внаслідок оплати завищеної вартості виконаних робіт та/або наданих послуг, а також завищення кількості чи вартості придбаних товарів – 264,6 млн грн.;

– ненарахування і неперерахування (неповне перерахування) надходжень до загального та спеціального (крім спецфонду бюджетних установ) фондів бюджету – майже 206,6 млн грн.;

– ненарахування та неперерахування державними та комунальними підприємствами частини прибутку до бюджету – понад 156,9 млн грн.;

– незаконні виплати фізичним особам (компенсацій, допомог, пільг та субсидій, пенсій, стипендій), в тому числі які не мали права на їх отримання або у завищених розмірах – понад 148,9 млн грн.;

– нецільові витрати – майже 140,1 млн грн.;

– списання коштів на видатки/витрати без отримання товарів, робіт чи послуг або в обсягах, вищих від їх фактичної вартості – понад 138,6 млн грн.;

– проведення незаконних (зайвих) виплат по заробітній платі – понад 111,7 млн грн.;

– недостачі коштів та матеріальних цінностей – 80,1 млн грн.;

– ненарахування та/або невжиття заходів щодо стягнення сум штрафних санкцій, передбачених умовами договору, – 71,3 млн грн.;

– незаконне відчуження майна – 68,3 млн грн.;

– безпідставне покриття витрат фізичних або юридичних осіб, у тому числі за відсутності в обліку дебіторської заборгованості – понад 58,6 млн грн.;

– втрата доходів через списання дебіторської заборгованості – майже 55,4 млн грн.;

– зайве виділення (отримання) бюджетних коштів юридичним особам, одержувачам внаслідок завищення відповідних розрахунків або які не мали права на їх отримання – 51,4 млн грн.;

– ліквідація (знищення, розбирання) майна, проведена всупереч законодавству, – понад 51,3 млн грн.;

– покриття за рахунок загального фонду кошторису витрат спеціального фонду (без відновлення касових видатків загального фонду) – майже 46,0 млн грн.;

– сплата внесків до державних цільових фондів по незаконних сумах з оплати праці або за завищеною ставкою збору – майже 42,7 млн грн.;

– недоотримання доходів від реалізації бюджетними установами безоплатно товарів, послуг від господарської діяльності – понад 29,0 млн грн.;

– понаднормове списання з обліку матеріальних цінностей, що відсутні в наявності – 23,4 млн грн.;

– недоотримання суб'єктами господарювання належних надходжень за майно, надане у користування, оренду, – 22,7 млн грн.;

– здійснення витрат на благодійну, спонсорську та іншу безповоротну допомогу понад визначені обсяги або з перевищенням граничного розміру – 22,6 млн грн.;

– здійснення за рахунок бюджету одного рівня видатків, які відповідно до бюджетного законодавства мають здійснюватися з бюджету іншого рівня – 22,4 млн грн тощо.

Основними причинами таких порушень є низька якість внутрішнього контролю та безвідповідальне ставлення з боку багатьох розпорядників бюджетних коштів та керівників підприємств, установ і організацій.

Наведені факти підтверджують необхідність посилення контролю у сфері земельних відносин, що вимагає удосконалення нормативно-правового забезпечення державного фінансового контролю, в тому числі у сфері земельних відносин, усунення правових неузгодженостей, та формування систематизованої науково обґрунтованої законодавчої бази.

Висновки. Аграрний сектор є стратегічно важливим сектором економіки України. Тому стратегія фінансового забезпечення відтворення землі на макrorівні повинна відповідати загальній національній стратегії розвитку сільського господарства. На державному рівні стратегія фінансового забезпечення відтворення землі повинна бути реалізована шляхом: реалізації спеціальних програм фінансування, надання пільгових кредитів, залучення іноземних інвестицій, пільгових умов оподаткування.

Для вдосконалення вітчизняної системи екологічного оподаткування вважаємо за доцільним: перенести плати за нормативне використання природних ресурсів або забруднення навколишнього природного середовища на фінансові результати господарської діяльності підприємства замість собівартості продукції; переглянути нормативи плати і розміри платежів за викиди і скиди забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище, розміщення відходів у бік їх збільшення з метою спонукання природокористувачів до мінімізації негативного впливу на довкілля; посилити ефективність системи екологічного оподаткування через цільове зарахування компенсаційних платежів до фондів охорони навколишнього природного середовища.

Проблема охорони сільськогосподарських угідь і раціонального використання земельних ресурсів, боротьба з деградацією нині є однією з головних проблем в усьому світі, оскільки постійна увага до питання охорони ґрунтів, спрямованих на підвищення родючості ґрунтів сільськогосподарських угідь, говорить про важливість реалізації системи заходів у напрямі здійснення державного фінансового контролю.

Список літератури:

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Соціально-економічні наслідки забруднення земель. URL: <http://ua.textreferat.com/referat-5327.html>

3. Сільське господарство України. Статистичний збірник. 2018. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Рациональне використання ґрунтових ресурсів і відтворення родючості ґрунтів: організаційно – економічні, екологічні й нормативно-правові аспекти : колективна монографія / за ред. акад. НААН С.А. Балюка, чл.-кор. АЕНУ А.В. Кучера. Х. : Смуґаста типографія, 2015. 432 с.
5. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 275–VI/ Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 01.07.2020).
6. Державна казначейська служба України: офіційний сайт. URL: <http://www.treasury.gov.ua> (дата звернення: 17.06.2020).
7. Слаута В. Держава повинна встановити правові основи введення ринку земель сільськогосподарського призначення. *Землевпорядний вісник*. 2010. № 10. С. 5–9.
8. Звіти Держаної аудиторської служби України за 2014–2018 роки. URL: <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/index>
9. Механізми управління земельними відносинами в контексті за-безпечення сталого розвитку / Ш.І. Ібатуллин, О.В. Степенко, О.В. Сакаль [та ін.]. К. : Державна установа “Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України”, 2012. 52 с.

References:

1. Konstytutsiia Ukrainy. zakon Ukrainy vid 28.06.1996 № 254к/96-ВР /Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Information of the Verkhovna Rada of Ukraine, 1996, 30, art. 141. (in Ukrainian)
2. Social’no-ekonomichni naslidky` zabrudnennya zemel`. Retrieved from: <http://ua.textreferat.com/referat-5327.html>
3. Sil’s’ke hospodarstvo Ukrainy: Statystychnyj zbirnyk za 2018 rik [Agriculture of Ukraine: Statistical Collection for 2018]. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (in Ukrainian)
4. Baliuk, S.A., & Kucher, A.V. (Eds.). (2015) Rational use of ground resources and soilfertility restoration: organizational and economic, environmental and regulatory aspects: collective monograph. Kharkiv: Smuhasta Typohrafiia. (in Ukrainian)
5. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010) «The Tax Code of Ukraine». Available at: [http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755\\$17](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755$17) (accessed 01.07.2020).
6. Derzhavna kaznacheiska sluzhba Ukrainy (n.d.). Ofitsiynyi sait [Official website]. Available at: <https://www.treasury.gov.ua/ua> (in Ukrainian)
7. Slauta V. (2010) Derzhava povynna vstanovy`ty` pravovi osnovy` vvedennya ry`nku zemel` sil`s`kogospodars`kogo pry`znachennya [The state must establish the legal basis for the introduction of the market for agricultural land]. *Zemlevporyadny`j visny`k*, no. 10. pp. 5–9.
8. Zvity` Derzhanoyi audy`tors`koyi sluzhby` Ukrainy` za 2014-2018 roky [Reports of the State Audit Service of Ukraine for 2014–2018]. Available at: <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/index>
9. Ibatullin, Sh.I., Stepenko, O.V., Sakal, O.V. (2012) Mekhanizmy upravlinnia zemelnymy vidnosynamy v konteksti zabezpechennia staloho rozvytku [The mechanisms of land relations in the context of sustainable development]. Derzhavna ustanova «Instytut ekonomiky pryrodokorystuvannia ta staloho rozvytku Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy». Kyiv. (in Ukrainian)

ПУТИ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ГОСУДАРСТВЕННОГО ФИНАНСОВОГО КОНТРОЛЯ В СИСТЕМЕ ЗЕМЕЛЬНЫХ ОТНОШЕНИЙ В УКРАИНЕ

В статье выяснена сущность и основные задачи государственного финансового контроля в системе земельных отношений, а также определены учреждения и организации, осуществляющие мониторинг за использованием земельных ресурсов Украины. Установлено, что в Украине существует высокий уровень экономической преступности в сфере земельных отношений, что свидетельствует о несовершенной системе осуществления государственного финансового контроля. Причинами таких нарушений является низкий уровень контроля и безответственное отношение со стороны распорядителей бюджетных средств и руководителей предприятий, организаций. Для преодоления негативных явлений, связанных с нерациональным использованием земельных ресурсов, их деградацией, предложено внедрение государственного финансового контроля и введение на государственном уровне стратегии финансового обеспечения воспроизводства земли, которая должна быть реализована путем реализации специальных программ финансирования и совершенствования отечественной системы экологического налогообложения.

Ключевые слова: государственное регулирование, государственный финансовый контроль, земельные отношения, экологическое налогообложение, финансовое обеспечение.

WAYS OF IMPROVING STATE FINANCIAL CONTROL IN THE SYSTEM OF LAND RELATIONS IN UKRAINE

Modern land relations are based on market principles, when the main motive for land users is to make a systematic profit. It is in these conditions that the variety of risks and threats associated with the thoughtless depletion of natural resources arises. Based on this, the primary task of reducing the impact of destructive factors, risks, dangers and eliminating threats to agricultural enterprises is the formation of a system of public financial control, which is a necessary condition for economic development. The purpose of the article is to study the current state of state financial control of land relations in Ukraine and develop ways to improve it. To this purpose, the essence and main tasks of state financial control in the system of land relations are clarified, as well as the main institutions and organizations that monitor the use of land resources of Ukraine. It is established that the subject of state financial control in the system of land relations are monetary relations associated with the process of formation, distribution and use of funds in the system of land relations, which determines the characteristics of the control system. It is established that in Ukraine there is a high level of economic crime in the field of land relations, which indicates the existing imperfect system of public financial control in the country. It is proved that in the agricultural sector of Ukraine, as well as ensuring sustainable production of environmentally friendly agricultural products. The main reasons for such violations are the low quality of internal control and irresponsible attitude on the part of many budget managers and heads of enterprises, institutions and organizations. The agricultural sector is a strategically important sector of Ukraine's economy. To overcome the negative phenomena associated with the irrational use of land resources, their degradation, the introduction of state financial control and the introduction at the state level of financial support for land reclamation, which should be implemented through special funding programs and improving the domestic environmental tax system.

Key words: state regulation, state financial control, land relations, ecological taxation, financial provision.